

RAADSINFORMATIEBRIEF

		Datum	8 maart 2022
		Zaaknummer	367599
Van	: College van burgemeester en wethouders		
Aan	: de leden van de gemeenteraad		
Onderwerp	: Motie Behoud van basisscholen in kleine kernen.		
Verantwoordelijke portefeuillehouder: E. Schoneveld			

Inleiding

In de raadsvergadering van 3 februari 2021 heeft de raad de motie 'Behoud van basisscholen in kleine kernen' aangenomen.

Het college is verzocht:

1. om aan het bestuur van de Waarden te vragen wat nodig is om de scholen in Heijningen en Langeweg open te houden. De door de Waarden aangedragen (financiële) onderbouwing wordt getoetst;
2. onderzoek te doen naar het benutten van bijzondere wetgeving (zoals het vereffen van de leerlingenaantallen tussen de 14 basisscholen zodat gemiddelde wel ruim boven de opheffingsnorm blijft);
3. om in gesprek met de leden van de MR en GMR te gaan, zodat zij gehoord worden;
4. een oproep te doen aan de lokale gemeenschappen in Heijningen en Langeweg om zoveel mogelijk leerlingen naar de school in het eigen dorp te laten gaan.

Inhoud

Het college wil u informeren over de rol / positie van de gemeente en uw voormelde verzoeken. We zijn als gemeente op verschillende tafels en onderwerpen in gesprek met het schoolbestuur. Het is niet de gemeente die bepaalt of een school al dan niet open blijft. Dat is een zelfstandige verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

Ad 1.

Stichting De Waarden heeft op verzoek van het college bijgevoegde memo overlegd.

Met instemming van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) heeft in 2016 Stichting De Waarden als financieel beleid het allocatiemodel waarbij solidariteit een belangrijk uitgangspunt is, vastgesteld en ingevoerd voor al haar scholen.

Dit betekent dat de bovenschoolse kosten worden verdeeld over de scholen op basis van de leerlingenaantallen. De bovenschoolse kosten bestaan uit de kosten van de directeurs van alle scholen, vervangingen van afwezig personeel van alle scholen, de extra formatie aan de kleine scholen, de materiële kosten (o.a. vervangingsonderhoud) van alle scholen, en de kosten van het bestuursbureau.

In bijgevoegde memo laat het schoolbestuur zien dat – door ook de werkelijke bovenschoolse kosten in beeld te brengen - vanwege het allocatiemodel de overige scholen van Stichting de Waarden jaarlijks € 224.290 voor 't Kompas en € 243.547 voor de Mariaschool bijdragen aan het in stand houden van deze scholen in Heijningen en Langeweg.

Vanwege het negatieve resultaat in 2019 en 2020 is ingezet op het meer in evenwicht brengen van de baten en lasten, zowel bovenschools als op schoolniveau. Maatregelen zijn o.a. minder externe vervangingen, minder directeurs en het in kaart brengen van de werkelijke kosten van de kleine scholen.

De tekorten worden veroorzaakt door het inzetten van meer formatie om de kwaliteit van het onderwijs aan de leerlingen van de twee kleine basisscholen te borgen, en doordat de werkelijke materiële kosten hoger zijn dan de ontvangen bekostiging van het Rijk (de materiële instandhouding vergoeding).

Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat het Rijk de vergoeding voor de materiële instandhouding bepaalt op grond van het aantal leerlingen en niet op grond van het aantal werkelijke m2 van het schoolgebouw. Leegstand door daling van het leerlingenaantal wordt niet bekostigd door het Rijk. Aangetekend moet ook worden dat bij instandhouding van de kleine scholen er hogere materiële kosten zullen zijn omdat nu alleen het hoogst noodzakelijk (vervangings)onderhoud wordt uitgevoerd aan de schoolgebouwen. Het toetsen van voormelde bedragen is niet aan de gemeente, omdat de gemeente geen inzicht heeft in het financiële beleid van het schoolbestuur en de financiële situatie van alle scholen.

Ad 2.

Op grond van artikel 153 lid 1 Wet op het Primair Onderwijs (WPO) wordt door het ministerie van O.C. en W. de bekostiging van een bijzondere school beëindigd als gedurende 3 achtereenvolgende schooljaren het aantal leerlingen minder heeft bedragen dan voor die gemeente van toepassing zijnde opheffingsnorm. De opheffingsnorm wordt voor 5 jaarlijkse perioden vastgesteld door het ministerie. Voor de gemeente Moerdijk is de opheffingsnorm vastgesteld op 59 leerlingen en geldt van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2023 (Regeling aanpassing van de stichtings- en opheffingsnormen voor het basisonderwijs 2018). Voor de bijzondere school kunnen twee uitzonderingssituaties van toepassing zijn, mits het schoolbestuur tijdig voor 1 februari de mededeling doet aan het ministerie dat sprake is van een uitzonderingssituatie:

1. artikel 153 lid 4 WPO: binnen een straal van 5 km de laatste school van de richting;
2. artikel 157 WPO: gemiddelde schoolgrootte.

Binnen een straal van 5 kilometer de laatste school van de richting

Als het aantal leerlingen van een bijzondere school in het derde schooljaar 50 of meer leerlingen bedraagt en de school binnen een straal van 5 km de laatste school van de richting is, wordt de bekostiging niet beëindigd, mits het schoolbestuur tijdig voor 1 februari de mededeling doet aan het ministerie dat sprake is van een uitzonderingssituatie.

P.c. basisschool 't Kompas in Heijningen ligt op < 5 kilometer km afstand van p.c. basisschool Groen van Prinsterer in Dinteloord. 't Kompas in Heijningen is dus niet de laatste school van de p.c.-richting binnen een straal van 5 km, en kan dus niet gebruik maken van deze uitzonderingssituatie.

R.k. basisschool Maria in Langeweg ligt op < 5 km afstand van r.k. basisschool De Hoeksteen in Zevenbergschen Hoek. Maria in Langeweg is dus niet de laatste school van de r.k.- richting binnen een straal van 5 km, en kan dus niet gebruik maken van deze uitzonderingssituatie.

Gemiddelde schoolgrootte

De gemiddelde schoolgrootte houdt in: De school die (3 jaar) onder de gemeentelijke opheffingsnorm zit, blijft voor bekostiging in aanmerking komen als het gemiddelde van alle scholen van het bestuur 10/6 maal het gewogen gemiddelde is van de opheffingsnormen van de gemeenten waarin een bestuur scholen heeft. Toepassing van dit gemiddelde mag ook in de vorm van een samenwerkings-overeenkomst tussen meerdere besturen. Daaraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden (artikel 157 lid 3 WPO). Stichting De Waarden heeft basisscholen in de volgende gemeenten:

<i>Gemeente</i>	<i>Gemeentelijke opheffingsnorm</i>	<i>Aantal basisscholen</i>
Moerdijk	59	14
Drimmelen	23	2
Goeree- Overflakkee	52	1

Stichting De Waarden heeft reeds jaren bekostiging ontvangen van het ministerie van O.C. en W. voor basisscholen Maria en 't Kompas door middel van toepassing van de gemiddelde schoolgrootte.

Op grond van de gemiddelde schoolgrootte kan Stichting De Waarden voor de basisscholen 't Kompas en Maria ook op 1 augustus 2022 nog bekostiging ontvangen van het ministerie (zie bijgevoegde berekening gemiddelde schoolgrootte). Deze bekostiging van het Rijk is op grond van het financieel beleid van het schoolbestuur niet toereikend (zie ad 1.)

Overname basisscholen Maria en 't Kompas door andere schoolbesturen

Inmiddels heeft er ook al onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden dat andere stichtingen de school van Stichting De Waarden zouden kunnen/willen overnemen. De Stichting Openbaar Basisonderwijs en Borgesiusstichting, die ook scholen in de gemeente Moerdijk hebben, hebben aangegeven dit niet te kunnen. Ook is bij besturen van grote stichtingen in de regio navraag gedaan, zoals Steenberghe, Etten-Leur, Breda en nog een aantal kleinere besturen in de regio. Geen van de besturen heeft interesse getoond.

Ad 3.

Wethouder Schoneveld heeft namens het college op 25 januari jl. de informatieavond van de MR aan alle ouders van basisschool 't Kompas (digitaal) bijgewoond.

Hij heeft ook gesprekken gevoerd met de MR van basisschool 't Kompas op 14 februari jl. en met de MR van basisschool Maria op 21 februari jl. Bij beide gesprekken was de juridisch adviseur van de MR-en aanwezig. De MR-en gaven aan dat ze onvoldoende inzicht hebben in het allocatiemodel en de begroting van de school en of de school verlies lijdt.

De MR-en vragen zich af of de bovenschoolse kosten, zoals de directie, op grond van het leerlingenaantal worden toegerekend. De MR-en en de juridisch adviseur hebben aangegeven dat het sluiten van b.v. 1 lokaal om zo materiële kosten te verlagen geen zoden aan de dijk zet.

Daarnaast vinden de MR-en dat ze weinig tijd krijgen om alternatieven te onderzoeken.

De juridisch adviseur en de MR-en hebben aangegeven dat de GMR niet gaat over de voorgenomen opheffing dan wel fusie van een individuele school.

De wethouder heeft voor de zorgvuldigheid nog telefonisch contact opgenomen met de voorzitter van de GMR. Deze heeft voorgaande bevestigd.

De wethouder heeft toegezegd aan de MR-en dat zij een afschrift ontvangen van deze raadsinformatiebrief.

Aan de wethouder is gevraagd of in de leerlingenprognoses in beide kernen rekening is gehouden met nieuwe woningbouw. Aangegeven is dat de door de raad geplande woningbouw van de komende jaren, meegenomen is in de in 2021 opgestelde leerlingenprognose door de gemeente.

Wel is geconstateerd dat van de huidige kinderen van 4-13 jaar die woonachtig zijn in Heijningen maar 50% van de kinderen is ingeschreven op basisschool 't Kompas en dat 61% van de kinderen die woonachtig zijn in Langeweg ingeschreven zijn op basisschool Maria.

Naar aanleiding van het voorgaande heeft wethouder Schoneveld contact opgenomen met het bestuur van Stichting De Waarden. Het bestuur heeft aangegeven dat binnen de Waarden de volgende procedure wordt gevolgd. Bij de start van de begroting worden alle medezeggenschapsraden uitgenodigd voor een uitleg over de stichtingsbegroting.

De schoolbegrotingen worden door de directie besproken en waar nodig sluit de controller aan voor uitleg. In het geval van Maria en 't Kompas is er verschillende keren uitleg gegeven over de financiële positie. Ook is er aangeboden om als men dat wil met ouders met een financiële achtergrond in gesprek te gaan. Hier is tot op heden geen gebruik van gemaakt.

Ad 4.

Wethouder Schoneveld heeft namens het college op 8 februari de dorpsstafel in Heijningen en op 9 februari de dorpsstafel in Langeweg bijgewoond. Hij heeft hier het volgende aangegeven. De transitie krimp in het onderwijs is al vanaf 2017 gaande. Als we kijken naar de cijfers van 2011 naar 2021 dan is er een terugloop van leerlingen. Dat komt ook mede doordat ouders (om verschillende redenen) kiezen voor een andere school. Hij begrijpt heel goed de emotie en ook het gevoel daarbij. Er zal zeker gekeken worden naar de mogelijkheden van exploitatie van het gebouw op een andere wijze. De suggesties zijn dan ook van harte welkom. Als het gaat om de openbaarheid van financiële stukken, dan is de jaarrekening te vinden op de site van de Stichting. De wethouder gaat na wat er nog meer mogelijk is. Er zal zo snel mogelijk een afspraak gemaakt worden met de leden van de MR (zie ad 3). Hij heeft de oproep gedaan aan de lokale gemeenschappen in Heijningen en Langeweg om zoveel mogelijk leerlingen naar de school in het eigen dorp te laten gaan.

Het college heeft voor de volledigheid geïnventariseerd wat thans het aantal 4-13 jarigen is in de kernen Heijningen en Langeweg en hoeveel van deze kinderen ingeschreven zijn op dit moment op de basisschool in hun kern.

D.d. 1 maart 2022 blijkt uit de leerlingenadministratie van het Regionaal Bureau Leren:

Basisschool 't Kompas:

<i>Totaal aantal kinderen 4-13 jaar woonachtig in de kern Heijningen</i>	<i>Totaal aantal leerlingen teldatum 1-10-2021 't Kompas</i>	<i>Aantal leerlingen 't Kompas woonachtig in Heijningen</i>	<i>Aantal leerlingen 't Kompas woonachtig elders</i>
59	33	26	7

Basisschool Maria:

<i>Totaal aantal kinderen 4-13 jaar woonachtig in de kern Langeweg</i>	<i>Totaal aantal leerlingen teldatum 1-10-2021 Maria</i>	<i>Aantal leerlingen Maria woonachtig in Langeweg</i>	<i>Aantal leerlingen Maria woonachtig elders</i>
57	43	33	10

Bijlagen:

1. Memo 't Kompas en Mariaschool, 25 februari 2022, Stichting De Waarden.
2. Berekening gemiddelde schoolgrootte.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

ir. J.C. Slagboom

A.J. Moerkerke